

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, פורסם את השני בסדרת הכתבות שפיענחה את סודות המיקצוץ העתיק ביותר בעולם תחת הכותרת: "7 מדורי פריצות". כתבו של השבועון באירופה, עמוס קינן, סקר את ספרם של האחים ג'ון ודויד קמחי, "הדרכים הניסיוניות", המתאר את סיפורה של ההעפלה הבלתי-רשמית לארץ-ישראל, אחרי מלחמת-העולם ה-1 שנה. מדור הבידור ריזות על להקת הניצוח בת 24 הנגנים, בהנהגתו של המתופף ליהל המפטון (כתבת שער), ועל להקת "מורגי רכמי" שהגיעה לסיור הופעות בארץ.

מדור הקולנוע סיקר את "המשיחה הגדולה" שהתקרה אז בארץ.

הבניה העתיקה ביותר בעולם

"העולם הזה" 27.1.1955
תאריך: 27.1.1955

מנחם בגין כותב לאורי אבנרי * אשד ידלן ואברהם

עופר: הדרך לצמרת * אמבולנס ושמו "צ'רצ'יל"

חיפה. לא ספק הרבה מה עליו לעשות, לאחר שקרא את דברי שריהביטחון, פינחס לבון, במועדון מילוא התל-אביבי. לבון הביע את דעתו כי השלום עודנו רחוק, והוסיף, בלשון שאינה משתמעת לשני פנים, כי ערביי ישראל אינם אלא גייס חמישי ומהווים סכנה לביטחון המדינה.

שפך קוסה את ליבו במכתב בן 1400 המילה ללבון: "ההרגשה הנוכחית של אי-שביעות רצון ואכזבה שפשתה בקרב ה"מיעוט הערבי היא תוצאה ישירה ובלתי נמנעת של מדיניותה העויינת של הממ"שלה. לו התייחסה לערבים כפי שהיא מתייחסת ליהודים, לו הבטיחה להם אפשרויות תעסוקה שוות והתייחסה אליהם בצדק ובהגינות, היו ערביי ישראל הופכים לנכס-של-ממשל למדינה ומהווים גשר ל-טיפוח יחסים ידידותיים בין ישראל לשכנינו הערביים."

אולם הממשלה "מתייחסת לערבים כאל אורחים מדרגה שנייה... אפנה מגלה כל נכונות להקל על התערותם במיבנה הכלכלי והחברתי של המדינה". ובהתחשב עם "העובדה שהממשלה אינה מוכנה לשנות את מדיניותה העויינת" מציע קוסה מוצא פשוט ביותר: "האם זה לא יותר טוב לישראל לפצות את הערבים על רכושם ולהתיר להם לצאת את ישראל עם תמורת הפיצוי במטבע זר? אם כן, נכון שצדד זה יעלה למדינה בסכום מבהיל במטבע זר, הרי התוצאה הזאת תכסה, משך הזמן, על-ידי התיסכון בתקציב הביטחון ושלוחת-הרוח שתשתרר על הממשלה ועל העם היהודי."

אנשים

● מעצב תורת-הגזע בדרום-אפריקה, יוצר מדיניות האפרטהייד (הפרדת הגזעים), ולשעבר ראש-הממשלה, **דניאל מנדלזון**, נרשם בספר-הזהב של הקרן-היקיימת-ליש-ראל על-ידי יהודי ארצו, תוך ציון לא הולם ביותר: "לאות הוקרה על תרומתו לשיפור ההבנה הבינ-גזעית בדרום-אפריקה."

● להוקרה שונה זכה סיר **וינסטון צ'רצ'יל** על-ידי יהודי גלאוג, סקוטלנד. הם החליטו לתרום אמבולנס שישא את שמו של סיר וינסטון למגן-דויד-אדום בישראל.

● השאה האיראני, **מוחמד רזא פאהלווי**, המשיך השבוע בסיורו בארצות-הברית, כשהוא מלווה במלכה הצעירה והיפה (22) ושחררת השיער **סוראיה**, ר-פמליה בת 14 איש, 95 מיוזדות במשקל כולל של 2500 קילוגרם ומכוננית רולס רויס כחולה (שעלתה 41 אלף לירות). כשהגיע השאה למלון-פאר בדרום ארצות-הברית, הודרו מנהל המלון וחייבר לכבוד האורח המלכותי ריקוד חדש: ממבו-השאה.

● מעשית היתה תרופתו של לוי **אשכול** למשק הרפת. שריהאוצר המעשי הציע לתנובה ללכת בדרכי צרפת החדשות, להגביר את התעמולה לשתיית החלב, שתה החלב המפורסם בעולם, שניסה להחליף בארצו את לגימת הליין בשתיית חלב, **פיור מנדרס-פראנס**, ראש ממשלת צרפת, גילה נטייה למשקה לא-אלכוהולי נוסף, המצוי בשפע גם בישראל: מיץ הפוזים.

מפגעות

למשמע דבריהם, ואיכפת לי מאד שדעתם לא תהיה כפי שהיא...
סוף לפרל'ין. סיבת רגונו של גוברין היתה דבריו של ידלן, שאמרם בנאום הפתיחה לכנס: "אינני חושב לאפיקורסית גמורה את הדיעה שיש להלאים את קופת-חולים". אדרבא, נתבע אנחנו הלאמת כל שירותי הבריאות, ואז יתחרטו הציונים-כלליים על הצעתם זו, וסרל'ין עלול לאבד סוס-בחירות מצויין. ואינני מבין מדוע מכתיר דבר כחותרים תחת אשיות ההס-תדרות מי שבא להציע רעיון הלאמת כגון זה..."

כחוסר רצינות הגובלת בפשע הגדיר ראש-הממשלה, משה שרת, בעל העניבה כימעט היחיד באולם, את דבריו של צעיר אחר, אברהם

רווחת הדיעה שכל ההבדל בין מפא"י לציונים-כלליים הוא בחמישה מיליון לירות, מתוך שש מאות ושלושים וחמישה מיליון של תקציב המדינה. גם בחמישה מיל-יון אין לזלזל, הוסיף ראש-הממשלה, "והעיקר" — האם היה בכלל תקציב פיי-תוח במדינה אלמלא עמדו שרי מפא"י בראש-הממ"שלה?"

מסקנתם של הדוברים כי כנס היתה אחידה, לפחות בנקודה אחת: באם תזכה מפא"י לרוב בבחירות ה-באות לכנס, יבואו על תיקונם מבחינה סוציאליסטית טיט כמה וכמה מיפעלים, שכיום קשה להעבירם לרשות משרדים ממשלתיים שבהם שולטים שרי הציר-נים-כלליים.

● **קצינים צעירים**. כנס הכל היה ברור שדרך מפא"י בסוציאליזם ניטש-טשה מאד. הרבה עקרונות סוציאליסטיים שהיו נכר גם לפני דור שוב נראים כיום מנוחלים.
סולל-בונה והברותיו, מיי פעלים שנחשבו פעם ל-חלון הסוציאליזם והפכו בינתיים למיבצר של קא-פיטלים מנופוליטיים, הי-גם רק הסימפטום הבולט ביותר.
היה ברור שדרך האוגיה המפא"ית בלב היא ה-סוציאליסטי וקוקה למה-חדשה — וכי רק הקצינים הצעירים יוכלו לשרטט אותה. בינתיים לא היתה נכונות רבה מצד הקברניטים הקשישים לפנות להם את גשר-הפיקוד.

מיעוטים

● **כיצד לזכות בשלוות רוח**
עורך-הדף הערבי אליאס קוסה, איש

● בעת ששימש כמנהל קופת-חולים של ההסתדרות, לפני שהועמד לדין, נאבק ידלן בשר-הבריאות של אותם ימים, ויק-טור שטייטוב, נגד מגמת ההלאמה.

הפלא החמישי

שלושה הם נפלאו ממני וארבעה לא ידעתיים: דרך נשר בשמים, דרך נחש עלי צוץ, דרך אוניה בלב ים ודרך גבר בעלמה.

השבוע התכנסו כמה מאות בחורים צעיר-ים, המהווים את הסיעה הבלתי-רשמית של הצעירים במפא"י, והוסיפו לפסוק הידוע של משלי, "פלא חמישי: דרך מפא"י בסוציאליזם."

בליל שבת נתלקטו הצעירים לביתי-ברל בצופית, למטרת בירור דרכה של מפלגתם. הצעירים, ביניהם אשר ידלן נמוך הקומה

צעיר מפא"י עופר

אשר ידלן ואברהם ער-פר הם חברים שלי, אין לי חברים אחרים, אמר עקיבא גוברין, שהיה ח"כ ואחר כך שר-התיירות, על שני הכוכבים הצעירים של מפא"י באותם ימים.
והנימרץ, אברהם עופר, אהוביה מליכין, סולידיו מצטיין בנאום, לא נעזבו לנפשם לדון בסוגיה החמורה, אל שולחן הנשיאות ישבו השרים פרוץ נפתלי, ולמן ארן וראש-הממשלה — משה שרת, העוקבים מקרוב אחרי מעשי הצעירים, העלולים להיות גורם חשוב במאבק הסופי הקרוב בין שרת ובגוריון.

כבר עם פתיחת הדיון עוררו הצעירים מורת-רוח בקרב אנשי המשמרת הוותיקה במפא"י. אמר ח"כ עקיבא גוברין: "אשר ידלן ואברהם עופר הם חברים שלי, אין לי חברים אחרים. אולם אני כולי נרגז

● משלי ל', פסוקים י"ח, י"ט.
● שפרש מאחר יותר מהפוליטיקה, ומשמש כיום כעורך סידרת אופקים בהוצאת הספרים עם עובד.

אחת המעלות של המקצוע העיתונאי הוא שבעליו לומדים להכיר מקרוב את הדמויות הציבוריות העיקריות. לא תמיד זהה ה-תרשמות הקרובה עם דמותו של האיש מרחוק.

לא מכבר ניתנה לי האפשרות לחזות במיבחן אישי של מנחם בגין, מנהיג תנועת החרות. מר בגין, שהוא מקרוב אדם נעים מאד, בעל הליכות שקטות ואדיבות אירר-פית (כך שהוא פונה אפילו אלי בלשון "הוא") הואיל לתת לנו ראיון מיוחד על שנינו ס/מ בתגלים.

הראיון סודר בדפוס, הכל היה מוכן להדפסה, ואז, ברגע האחרון ממש, באה הידיעה כי קאהיר הבטיחה לשחרר את הצוות, עומדת לשחרר גם את האוגיה. לרגע היה נדמה שכל המצב התהפך על פיו, וכי נשמטה הקרקע לניתוחו של בגין.

עצרתי את מכונת-הדפוס והזמנתי שיחה דחופה לבניין-הכנסת בירושלים. אחרי שנקרא מר בגין מאלום הישיבות אל ה-טלפון, שאלתיו אם אינו מעדיף שנוציא את הראיון, או לפחות נשמט מתוכו קטעים עיקריים. התשובה: השאירו את הראיון בדיוק כמו שהוא. וכך עשינו (העולם הזה 895).

עברו כמה שבועות, ונוכחתי לדעת כי למרות הכל צדק ניתוחו של המראיון: המצור-הימי לא נשבר, אלא להיפך. הת-הדק, ישראל עתלה בפרשה זו תבוסה מוחצת מאד. וכשהמצאתי למר בגין את הגיליון שהכיל את ראיונו, הוספתי במכתב פרטי מחמאה אישית על נושא זה, הודיתי שגיטתו הוכחה כמוצדקת.

בשבוע שעבר השיב לי מר בגין במכתב אישי מרומא, "בגלל הטרדות הרבות לא הספקתי להשיב לו על מכתבו האדיב, כתב, "בקשר עם דבריי בעניין בתגלים, אבל זכרתי חסד אדיבות, והריני משיב לו בתודה ממרחקים. לו טעיתי בהערכת הפרשה הגדולה והאומללה, הייתי מבקשו לפרסם בעיתוננו בשמי כי טעה טעיתי. אבל נדמה לי שבמקרה זה לא טעיתי..." ואחרי שהגיב על דברי (דויד) בגוריון בדבר שריפת העיתונים, הוסיף: "לאחר כל אלה מותר לי לומר כי אולי יום יבוא, מר אבנרי היקר, ותודה כי, נדמה לך שגיטתו מוצדקת" גם בעניין זה (של הערכת בגוריון)."

לבסוף הוסיף מר בגין הערה אישית: "אם לא תוכל לפענח את ההירוגליפים שלי, פנה אל ידידי אברהם, הוא יודע לקרוא כתבי-יד שלי, שאני לא אוכל עוד לפענחם."

● באותה תקופה לא היה חיוני-שייר בינעירוני.

איני יודע

אשר ידלן